

Aan: Gemeenteraad Hollands Kroon

Onderwerp: Benchmarkonderzoek Energiebesparingsplicht

Geachte leden van de gemeenteraad,

Deze rekenkamerbrief bevat de samengevatte uitkomsten van het benchmarkonderzoek naar de energiebesparingsplicht en onze aanbevelingen gericht aan de raad en het college van burgemeester en wethouders.

0. Samenvatting

Grote bedrijven en instellingen zijn wettelijk verplicht om energie te besparen, zodat er meer ruimte op het stroomnet komt en de netcongestie wordt verminderd. Namens de gemeenten houdt de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord toezicht op de naleving van deze energiebesparingsplicht. Maar het toezicht vlot nog niet. De gemeenten hebben met de omgevingsdienst afgesproken dat alle grootverbruikers voor 2026 worden gecontroleerd, om vast te stellen of ze de verplichte energiebesparende maatregelen hebben getroffen. Halverwege 2024 had de omgevingsdienst slechts een fractie van de grootverbruikers gecontroleerd of ze energie besparen. Controles zijn arbeidsintensief en complex en ook voor de omgevingsdienst is het ingewikkeld om gekwalificeerd personeel te vinden. Het is niet waarschijnlijk dat alle grote bedrijven voor 2026 worden gecontroleerd. Tot slot zijn grootverbruikers verplicht om de omgevingsdienst te informeren over hun verbruik, maar een deel van hen doet dit niet. Van de gecontroleerde bedrijven, had de helft de verplichte energiebesparende maatregelen getroffen in 2024, de andere helft was in overtreding. Boetes zijn nog niet opgelegd.

1. Waarom is de energiebesparingsplicht relevant voor de raad van Hollands Kroon?

Door netcongestie bestaat de kans dat nieuwe huizen en bedrijven in de toekomst niet aangesloten kunnen worden op het stroomnet. Daarnaast is nogal eens politieke onrust in het land over de plaats waar windmolens of zonneparken kunnen komen. Ook zijn er hoge kosten gemoeid met het verzwaren van het stroomnet en de transitie naar aardgasvrij. Dit maakt het besparen van energie een belangrijk onderwerp binnen de energietransitie. Alle energievraag die weggenomen kan worden door besparing, ontlast het net, spaart het milieu en leidt tot minder beslag op de ruimte voor windmolens en zonneparken. Zo komt er meer ruimte op het stroomnet voor andere gebruikers of groei bij bedrijven en instellingen, is er minder nieuwe opwek nodig en wordt het stroomnet ontlast. Tot slot wil Nederland in 2030 tenminste 55% minder CO₂ uitstoten. En bedrijven en instellingen spelen hierin een belangrijke rol.

In februari 2020 is het Programma Duurzaamheid 2020-2022¹ door de raad vastgesteld met daarin de stip op de horizon dat Hollands Kroon in 2050 klimaatneutraal is. De raad beoogt met het raadsbesluit bij te dragen aan de landelijke doelstelling voor CO₂-reductie van 49% in 2030 ten opzichte van 1990. Het college heeft in 2022 het *Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025* (zie bijlage f) ondertekend. Samen met de colleges van 43 andere gemeenten en Gedeputeerde Staten van

¹ [Gemeente Hollands Kroon, raadsvergadering 3 maart 2020, agendapunt 7. Programma Duurzaamheid](#)

de provincie Noord-Holland zijn afspraken gemaakt over energiebesparing bij bedrijven en bedrijventerreinen.

2. Welke energiebesparende regels gelden voor bedrijven en instellingen?

- Sinds 1993 geldt de verplichting voor bedrijven en instellingen om **zuinig** om te gaan met energie.
- Sinds 2008 zijn bedrijven en instellingen die jaarlijks meer dan 50.000 kWh stroom of 25.000 m³ aardgas gebruiken **verplicht energiebesparende maatregelen** te nemen. Het gaat hierbij specifiek om investeringen die zij binnen vijf jaar kunnen terugverdienen.
- Bedrijven en instellingen zijn daarnaast vanaf 1 juli 2019 verplicht eens in de 4 jaar **actief informatie te verstrekken** aan hun omgevingsdienst over de energiebesparende maatregelen die zij hebben genomen. Bedrijven en instellingen zijn daarmee informatieplichtig.
- Vanaf 1 juli 2023 is de energiebesparingsplicht onder meer verbreed naar **verduurzaming van het energieverbruik**. Tevens is de doelgroep verbreed waardoor ook glastuinbouwbedrijven onder de energiebesparingsplicht vallen.²
- Daarnaast geldt per 1 juli 2023 de wettelijke verplichting dat een kantoorgebouw met minstens 100m² aan kantoorfunctie minimaal **energielabel C** moet hebben. Voldoet het gebouw niet aan de eisen, dan mag het niet meer als kantoor gebruikt worden.

3. Het benchmarkonderzoek van de rekenkamer in het kort

In samenwerking met de Vereniging van Rekenkamers is door onderzoeksbureau Ecorys een benchmark uitgevoerd onder 111 gemeenten (waaronder Hollands Kroon) en 12 provincies naar het toezicht op en de handhaving van de energiebesparingsplicht van bedrijven en instellingen. De volgende vraag stond in het benchmarkonderzoek centraal:

“Welke inspanningen plegen gemeenten en provincies bij het toezicht en de handhaving van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing en wat zijn daarvan de resultaten?”

De Algemene Rekenkamer heeft, parallel hieraan, onderzoek gedaan naar de toestand, bekostiging en uitvoering van dit beleid op Rijksniveau.

Ook uw rekenkamer Hollands Kroon heeft aanvullend onderzoek uitgevoerd. Over de uitkomsten van de benchmark hebben wij nadere vragen gesteld aan de ambtelijke organisatie van de gemeente Hollands Kroon. Ook hebben we aanvullende informatie opgevraagd bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (hierna: Omgevingsdienst). De Omgevingsdienst voert namens het college van Hollands Kroon het toezicht op de energiebesparingsplicht uit. Samen met de rekenkamers van de gemeenten Alkmaar, Den Helder en Koggenland hebben we aanvullend onderzoek gedaan bij de Omgevingsdienst. De bevindingen uit beide aanvullende onderzoeken hebben we betrokken bij het opstellen van deze rekenkamerbrief.

4. De Omgevingsdienst is de toezichthouder op de energiebesparingsplicht

Vanaf 1 juli 2023 behoort het toezicht op de naleving van de energiebesparings- en informatieplicht door de bedrijven in de gemeente tot de basistaak van de omgevingsdiensten.³ Naast het

² Dit betekent dat de energiebesparingsplicht is uitgebreid met CO₂-reducerende maatregelen en dat maatregelen voor het produceren van duurzame energie en elektrificatie, met een terugverdientijd van vijf jaar of minder, zijn toegevoegd aan de verplichting. Daarnaast is de doelgroep waarvoor de energiebesparingsplicht geldt uitgebreid naar bedrijven en instellingen die onder het Europese emissiehandelssysteem (EU ETS) vallen en naar milieuvergunningplichtige bedrijven.

³ In reactie geeft de Omgevingsdienst aan dat de versnelling van het toezicht op de energiebesparingsplicht (vanaf medio 2019) als gevolg van de klimaatdoelstellingen, hebben geleid tot diverse en zeer verschillende financiële

toezichthouden heeft de Omgevingsdienst ook een voorlichtende rol aan bedrijven. De Omgevingsdienst is daartoe in 2023 in samenwerking met de provincie en de overige omgevingsdiensten in Noord-Holland een communicatietraject gestart. Een onderdeel daarvan is de website: www.checkklikbespaar.nl.

De gemeente Hollands Kroon geeft, in tegenstelling tot driekwart van de andere gemeenten, zelf ook invulling aan toezicht en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht energiebesparing, naast de taken die bij de Omgevingsdienst zijn belegd. Het bedrijf Klimaatroute, dat door de gemeente is ingeschakeld, verzorgt stimulerend toezicht en begeleidt bedrijven bij het nemen van maatregelen.

5. De Omgevingsdienst heeft gedeeltelijk zicht op informatieplichtige bedrijven

De Omgevingsdienst heeft gedeeltelijk zicht op het aantal bedrijven en instellingen dat valt onder de energiebesparings- en informatieplicht. De Omgevingsdienst geeft aan in 2022 een lijst te hebben samengesteld met potentieel besparingsplichtige bedrijven en instellingen en dat ze deze lijst actualiseert. Op basis van deze lijst plant de Omgevingsdienst de controles. In november 2024 zijn er 607 geïdentificeerde informatieplichtige bedrijven (energieverbruik boven de drempelwaarde) vastgesteld.

Daarmee behoort de Omgevingsdienst tot de groep van 46% van de omgevingsdiensten die gedeeltelijk zicht heeft op de bedrijven die energiebesparings- en informatieplichtig zijn. Uit de benchmark blijkt dat deze omgevingsdiensten niet exact weten welke bedrijven en instellingen informatieplichtig zijn. Zij geven aan geen zicht te hebben in de energieverbruiksgegevens van bedrijven en instellingen. Het aanleveren van gegevens door netbeheerders zou hen kunnen helpen om volledig inzicht te krijgen en alle bedrijven en instellingen te identificeren.

Halverwege 2024 geeft de Omgevingsdienst aan nog geen acties te hebben ondernomen om volledig inzicht te krijgen in de bedrijven die informatieplichtig zijn. Zo heeft de Omgevingsdienst geen acties ondernomen om verbruiksgegevens bij bedrijven op te vragen. Uit recente ervaringen van collega omgevingsdiensten zou de Omgevingsdienst hebben geleerd dat dergelijke acties arbeidsintensief zijn en relatief (te) weinig respons opleveren. De Omgevingsdienst geeft aan voor die activiteiten geen capaciteit te hebben. De Omgevingsdienst vindt het efficiënter om de lijst met (potentieel) besparingsplichtige bedrijven te bezoeken en, indien boven de drempelwaarde, ter plaatse toe te zien op de informatieplicht.

Samengevat: De Omgevingsdienst heeft in november 2024 geen zicht op de bedrijven en instellingen, die binnen de gemeentegrens van Hollands Kroon informatieplichtig zijn, maar de Omgevingsdienst daarover niet hebben geïnformeerd.

In reactie op deze bevinding heeft de Omgevingsdienst aangegeven dat het eind 2024 op basis van controles heeft geconcludeerd dat de lijst met de potentieel informatieplichtige bedrijven te veel

bijdrageregelingen met ieder hun eigen ambities en doelstellingen, datavraag, uitvoeringseisen en rapportagevorm en -frequentie. Het betekende ook een snelle ontwikkeling wat betreft omvang van de taak (aantal gewenste controles), wetgeving en beschikbare middelen. Vanaf het begin van de versnelling van het toezicht zijn de betrokken partijen zich bewust dat er sprake is van een leertraject; begin, en pas gaandeweg op basis van ervaringen en bevindingen de werkwijze aan.

bedrijven bevat waarvan het energieverbruik onder de wettelijke drempelwaarde blijkt te liggen. De Omgevingsdienst verwacht dat de gegevens van netbeheerders pas medio 2026 beschikbaar zijn. Om de controles efficiënter te laten verlopen heeft de Omgevingsdienst besloten om bedrijven en instellingen vanaf het eerste kwartaal 2025 toch aan te gaan schrijven op verbruiksgegevens.

6. Mogelijk worden niet alle bedrijven tijdig gecontroleerd

Van de bedrijven en instellingen weet de Omgevingsdienst in november 2024 nog niet of deze hun besparingsplicht allemaal zijn nagekomen. Slechts een beperkt deel van deze bedrijven is gecontroleerd door de Omgevingsdienst.

In de periode 2017 tot en met 2021 heeft Omgevingsdienst gecontroleerd op de besparingsplicht, maar het aantal controles dat is uitgevoerd is onbekend. Deels zijn dat controles geweest die onderdeel uitmaakten van een reguliere integrale milieucontrole, deels controles uitgevoerd door (verplicht) externe partijen die werden gefinancierd met gelden van het Rijk (Versterkte uitvoering energiebesparings- en informatieplicht). De Omgevingsdienst zou alleen met veel handmatige werkzaamheden kunnen achterhalen hoeveel controles in deze periode zijn uitgevoerd. De Omgevingsdienst heeft aangegeven deze inspanning niet zinvol te achten omdat deze controles op basis van oude normen (EML-maatregelen⁴) zijn uitgevoerd en de energiesituatie bij de gecontroleerde bedrijven inmiddels (volledig) anders kan zijn.

Een Interdepartementaal Beleidsonderzoek uit 2016 stelt dat is afgesproken dat bedrijven eens per 4 jaar worden bezocht en gecontroleerd door de Omgevingsdienst. In het Energiebesparingsakkoord 2022-2025 is deze afspraak bevestigd. Afgesproken is dat alle energierelevante bedrijven ten minste één keer in de vier jaar worden gecontroleerd, en minimaal één keer worden gecontroleerd door de toezichthouder voor 1 januari 2026.

De Omgevingsdienst geeft aan t/m 2023 191 bedrijven in Hollands Kroon te hebben gecontroleerd. De Omgevingsdienst verwacht 2 tot 5 jaar (meetpunt begin 2024) nodig te hebben om alle bedrijven en instellingen binnen de gemeente te controleren op de energiebesparings- en informatieplicht.⁵ Gezien deze verwachting is het niet waarschijnlijk dat alle bedrijven en instellingen voor 1 januari 2026 zijn gecontroleerd.

Uit de reactie van de Omgevingsdienst (november 2024) blijkt bovendien dat de controles arbeidsintensief zijn. Een controle van een informatieplichtig bedrijf vraagt gemiddeld 13 uur.⁶ De Omgevingsdienst geeft aan dat het gemiddeld aantal uur per controle in de periode 2019 tot heden is toegenomen. Dat komt omdat de wetgeving tussentijds aangepast en complexer geworden is en uitgebreid is met een onderzoeksplicht voor de zeer grootverbruikers, de EML-maatregelenlijst is uitgebreid met nieuwe maatregelen en de doelgroep is uitgebreid met complexe inrichtingen (o.a. de zeer grootverbruikers). De Omgevingsdienst zou eind december 2024 zijn begonnen met het wegwerken

⁴ In de Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing (EML) staan energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. De EML bestaat uit 3 onderdelen: Gebouwen, Faciliteiten en Processen.

⁵ Factsheet DoeMee Onderzoek 2024, p.3

⁶ Een controle van een onderzoeksplichtig bedrijf bedraagt zo'n 40 uur. Een onderzoeksplicht geldt voor locaties van bedrijfstakken: waarvoor onder de Omgevingswet het Rijk de milieuregels bepaalt (zie de [uitleg over milieubelastende activiteit](#)) of voor bedrijven of instellingen met een jaarlijks energiegebruik vanaf 10 miljoen KWh elektriciteit of 170.000 m3 aardgas(equivalent).

van achterstanden in en corrigeren van de registraties en verwacht in maart 2025 de data op orde te hebben.

In reactie op deze bevindingen geeft de Omgevingsdienst (januari 2025) aan dat de genoemde aantallen in deze rekenkamerbrief momentopnamen en verouderd zijn. Bovendien zouden de registraties en daarmee de cijfers van de Omgevingsdienst onvolledig zijn als gevolg van dataproblematiek en beschikbare systemen.

Naar aanleiding van een door de provincie Noord-Holland uitgevoerde tussenevaluatie (november 2024) zouden de provincie en de vier omgevingsdiensten in december 2024 zijn gestart met het opstellen van een verbeterplan. Dit plan heeft tot doel om de uitvoering van het toezicht en de rapportage over de resultaten te verbeteren. De Omgevingsdienst geeft aan dat de gemeenten bij dit plan zullen worden betrokken. Verder is de Omgevingsdienst voornemens verbeteringen in het toezicht te realiseren met een eenduidiger datavraag en -registratie, eenduidiger delen van informatie en een efficiënte uitvoering van meer projectmatige controles bij doelgroepen. Bijlage 2 bij deze brief bevat een overzicht van ontwikkelingen waarvan de Omgevingsdienst verwacht dat deze van invloed zullen zijn op de uitvoering van het toezicht in de komende jaren.

Tot slot geeft de Omgevingsdienst aan dat het energieakkoord 2022-2025 met een jaar zou zijn verlengd tot eind 2026. Uit de ontvangen documenten blijkt dat een provincieambtenaar en de Omgevingsdienst⁷ dit beide stellen, en dat de subsidieregeling van de provincie Noord-Holland die samenhangt met het energieakkoord 2022-2025 loopt tot eind 2026. Wij hebben echter geen onderbouwing ontvangen waaruit blijkt dat de provincie en gemeenten gezamenlijk hebben besloten de looptijd van het energieakkoord met een jaar te verlengen.

7. Hoeveel van de bedrijven voldoet aan de energiebesparingsplicht?

In de rapportages van de Omgevingsdienst wordt geen kwantitatieve informatie gegeven over hoeveel bedrijven (niet) voldoen aan de energiebesparingsplicht.

In reactie op deze brief geeft de gemeente Hollands Kroon aan dat er in dit project een intensieve samenwerking is geweest tussen de gemeente, de Omgevingsdienst en Klimaatroute door ongeveer maandelijks de voortgang van het stimulerend toezicht te bespreken en samen te bepalen welke adressen moesten worden bezocht. Door de acties van Klimaatroute is er nu een goed adressenbestand van bedrijven die wel of juist niet onder de energiebesparingsplicht vallen, of ze aan de eisen voldoen en welke acties ze uitvoeren om alles voor elkaar te krijgen. Die informatie is allemaal bekend bij de Omgevingsdienst en vormt (deels?) de basis voor hun handhavingsacties.

⁷ In het Memo *Voortgangsrapportage 2023 Energiebesparingsakkoord* (dd. 15 maart 2024) geeft de Omgevingsdienst aan dat ondanks de verlenging van de looptijd van het provinciale energiebesparingsakkoord tot en met 2026, het streven van de Omgevingsdienst nog steeds is om alle activiteiten in 2025 uitgevoerd te hebben. De Omgevingsdienst beschouwt 2026 als een uitloopjaar.

Er is over de aantallen geen verdere data aan de Rekenkamer verstrekt.

8. Een klein deel van de gecontroleerde bedrijven en instellingen is in overtreding

Wanneer bedrijven en instellingen niet voldoen aan de informatieplicht of niet de voorgeschreven energiebesparende maatregelen treffen, is er sprake van een overtreding. Een hercontrole betekent dat het bedrijf bij de eerste controle niet voldeed aan de te treffen EML-maatregelen in het algemeen en dus in overtreding was. Er zijn in 2024 (tot en met november) 51 bedrijven en instellingen gecontroleerd. Bij 3 van deze controles ging het om een hercontrole.

De Omgevingsdienst heeft aangegeven geen last onder dwangsom te hebben opgelegd in 2023 en 2024. Dat betekent dat de Omgevingsdienst nog niet heeft gehandhaafd.

In reactie op deze bevindingen geeft de Omgevingsdienst aan (januari 2025) dat dit correct is als handhaving wordt gedefinieerd als het nemen van een handhavingsbesluit. De Omgevingsdienst handelt overeenkomstig de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingswet (LHSO). Bij het toezicht op de informatieplicht zou in redelijkheid rekening moeten worden gehouden met afspraken die in een verduurzamingstraject zijn gemaakt.

De Omgevingsdienst geeft verder aan dat vanaf januari 2025 alle controles zullen worden uitgevoerd met behulp van de Digitale Checklists. Daarmee zou een eenduidige registratie van alle overtredingen, ook per Gebouw, Proces en Faciliteit, een feit zijn en zou vanaf dat moment meer inzicht worden gegeven in overtredingen.

9. Geen zicht op het energiebesparingspotentieel en gerealiseerde energiebesparing

Meer dan de helft van de omgevingsdiensten (55%) geeft aan geen zicht te hebben op het energiebesparingspotentieel van bedrijven en instellingen in de betreffende gemeente of provincie. Dit geldt ook voor de Omgevingsdienst voor Hollands Kroon. In ongeveer een kwart (26%) van de gevallen hebben omgevingsdiensten op andere wijze zicht op het energiebesparingspotentieel. Zo baseert een aantal omgevingsdiensten het besparingspotentieel van 9% op gasverbruik en 10% op elektriciteitsverbruik op eigen onderzoek of worden landelijke richtlijnen gehanteerd. Een klein deel van de omgevingsdiensten (14%) kan een indicatie geven van het energiebesparingspotentieel op basis van de informatieplicht.

Meer dan de helft van de omgevingsdiensten (60%) geeft aan geen zicht te hebben op de totale energiebesparing die dankzij de energiebesparingsplicht is gerealiseerd. Dit geldt ook voor de Omgevingsdienst voor Hollands Kroon. Ruim minder dan de helft (38%) heeft indicatief zicht op de totaal gerealiseerde energiebesparing, vaak alleen voor de gehele regio, en minder vaak op gemeenteniveau. 12% van de gemeenten die aan het benchmarkonderzoek hebben meegedaan, geeft aan over de reducties te worden geïnformeerd door de omgevingsdienst.

De rapportages van de Omgevingsdienst bevatten geen informatie over de CO₂-reductie en de vermindering gas- en elektriciteitsverbruik.

10. Ervaren knelpunten in het toezicht

Als belangrijkste reden waarom de informatie (soms) ontbreekt geven de omgevingsdiensten aan dat zij geen inzicht hebben in energieverbruiksgegevens van bedrijven. Een andere reden die door omgevingsdiensten wordt genoemd is dat toezicht een momentopname is. Er zit verloop in het energieverbruik van bedrijven en het verbruik wordt ook beïnvloed door verduurzamingsmaatregelen die bedrijven nemen. Hierdoor kan een bedrijf dat eerder onder de energiebesparingsplicht viel, nu niet meer verplicht zijn of andersom. Tot op heden is het niet mogelijk om energiegegevens van netbeheerders in te zien of om deze gegevens te vorderen. Hier komt verandering in met de toevoeging van artikel 18.25a in de Omgevingswet. Via dit artikel krijgt het bevoegd gezag toegang tot energieverbruiksgegevens via netbeheerders. De Omgevingsdienst verwacht dat eind 2025 het Besluit Datadeling Netbeheerders van kracht zal zijn en medio 2026 over de energieverbruiksgegevens te kunnen beschikken.

Een ander belangrijk ervaren knelpunt in toezicht en handhaving door omgevingsdiensten is de complexe wet- en regelgeving, waardoor het veel tijd kost de juiste mensen bij omgevingsdiensten te vinden en op te leiden. Energiecontroles zijn een veel technischere variant van toezicht dan de gemiddelde toezichthouder gewend is uit te voeren. Bovendien zijn de gesprekspartners (bedrijven) vaak ook niet in staat technische vragen te beantwoorden. De huidige krapte op de arbeidsmarkt maakt het extra moeilijk de juiste mensen bij omgevingsdiensten te vinden en te behouden. Als laatste gaf een aantal omgevingsdiensten tijdens de focusgroep aan dat er veel energie verloren gaat in de papieren werkelijkheid van de informatieplicht.

Wij hebben de Omgevingsdienst gevraagd of zij bovengenoemde knelpunten en/of andere knelpunten ervaart. De Omgevingsdienst gaf aan de bovenstaande knelpunten te onderschrijven en voegde daar ruim 2 pagina's andere knelpunten aan toe (zie bijlage 2). We vatten deze samen:

- **Personele uitdagingen:** Moeite om zowel inhoudelijke toezichthouders als operationele ondersteuning (o.a. databeheersers) te vinden en te behouden.
- **Data-uitdagingen:** toenemende vraag naar nieuwe data door o.a. veranderende regelgeving, veel gegevens zijn alleen handmatig uit systemen te halen, data is verspreid opgeslagen in verschillende systemen en het nieuwe centrale systeem (Openwave) is nog niet geheel gereed voor gebruik.
- **Laag nalevingspercentage:** Slechts 50% van de bedrijven die in 2019 inlichtingen verstrekten, dienden ook in 2023 een rapportage in voor de informatieplicht.

11. De naleving energielabel C-verplichting wordt gecontroleerd

Naast de energiebesparingsplicht voor bedrijven en instellingen geldt per 1 juli 2023 de wettelijke verplichting dat een kantoorgebouw minimaal het energielabel C moet hebben. De gemeente Hollands Kroon heeft in het kader van Stimulerend Toezicht aan het bedrijf Klimaatroute gevraagd om de kantoren in de gemeente te benaderen en adviseren. Die actie is medio 2023 afgerond. Het resultaat was dat een groot aantal kantoren niet onder de verplichting bleek te vallen, vaak omdat de kantoorfunctie ondergeschikt was aan andere activiteiten. In andere gevallen was de oppervlakte te klein. Kantoren die wel aan de regels moeten voldoen, maar dat niet in orde hadden, zijn doorgegeven aan de Omgevingsdienst voor een handhavingsactie. De Omgevingsdienst geeft aan dat dit geen taak van de Omgevingsdienst is en dat de gemeenten deze controle zelf uitvoeren.

12. Hollands Kroon heeft budget voor het toezicht vastgesteld

Zowel de gemeente Hollands Kroon als de provincie Noord-Holland hebben voor de uitvoering van het energiebesparingsakkoord, en daarmee voor het versnellen van het toezicht door de Omgevingsdienst op de naleving van de verplichtingen op energiebesparende maatregelen bij bedrijven, middelen beschikbaar gesteld. Op de aanvullende vraag van de Rekenkamer over het budget van Hollands Kroon voor controles, wordt aangegeven dat dit onderdeel is van de jaarlijkse afspraken die de gemeente met de Omgevingsdienst maakt over het activiteitenprogramma. De Omgevingsdienst geeft aan dat de gemeente Hollands Kroon voor de jaren 2022 t/m 2025 resp. € 108.387; € 119.119; € 122.239 en € 110.443 beschikbaar heeft gesteld.⁸

13. Sturing vanuit de gemeente op de taak van de omgevingsdienst

Net zoals het merendeel van de gemeenten in het benchmarkonderzoek stuurt Hollands Kroon op de taak van de Omgevingsdienst met betrekking tot toezicht en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht via periodieke evaluatie van het uitvoeringsprogramma op basis van voortgangsrapportages.

Tot en met november 2024 zijn voor dat jaar 2 rapportages ontvangen. In de resultaten van de benchmark wordt aangegeven dat de rapportages die door de Omgevingsdienst aan de gemeente worden verstrekt adequate informatie leveren over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparings- en informatieplicht. De rapportages geven adequate informatie over de bereikte resultaten. De gemeente krijgt dit inzicht niet van de Omgevingsdienst, maar wel uit de rapportages van Klimaatroute.⁹

Uit de rapportages van de Omgevingsdienst blijkt niet of doelstellingen zijn gehaald. De beschrijvingen in de jaarlijkse voortgangsrapportage energiebesparingsakkoord en in de rapportages zijn met name een kwalitatieve omschrijving van context en uitgevoerde activiteiten van de Omgevingsdienst. Ook zijn activiteiten beschreven die de Omgevingsdienst voornemens is om uit te gaan voeren. Uit deze informatie kan worden gelezen dat als gevolg van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de vormende fase van de handhavingstaak van de Omgevingsdienst, het de Omgevingsdienst nog niet is gelukt om plannen te halen.

14. Raadsinformatie en raadsvragen

In februari 2020 is het Programma Duurzaamheid 2020-2022 door de raad vastgesteld met daarin de stip op de horizon dat Hollands Kroon in 2050 klimaatneutraal is. De raad beoogt met het raadsbesluit, net als met de nog niet vastgestelde Strategie Duurzaamheid 2023-2026, bij te dragen aan de landelijke doelstelling voor CO₂-reductie van 49% in 2030 ten opzichte van 1990. In de strategie worden acties benoemd bij de ambities om energieneutraal te worden. Voor de energiebesparing voor bedrijven wordt de energiescan en de mogelijkheid voor een energieloket in Noordkop-verband genoemd.

⁸ Het betreft hier alleen het budget dat door de gemeente beschikbaar is gesteld. Het SPUK THE budget is door het rijk beschikbaar gesteld en is hier dus niet meegenomen. Het totale EBA-budget is vastgesteld in 2022 m.b.v. van de provinciale planningstool en bestaat uit een 50/50 cofinanciering provincie/gemeente.

⁹ Factsheet DoeMee Onderzoek 2024, p.2

De raad wordt via de jaarstukken van de Omgevingsdienst geïnformeerd over de stand van zaken van de Energiebesparingsplicht voor bedrijven in het algemeen. Uit de door ons ontvangen informatie blijkt verder niet dat de raad door het college (periodiek) wordt geïnformeerd over de behaalde of niet behaalde resultaten van de energiebesparingsplicht in de gemeente Hollands Kroon.

15. Conclusies en aanbevelingen

Of de gemeente Hollands Kroon in 2050 klimaatneutraal is en de beoogde bijdrage aan de CO₂-reductie in 2030 van 49% mede weet te realiseren met de energiebesparingsplicht is op dit moment niet duidelijk. Bedrijven en instellingen in de gemeente spelen hierin echter een belangrijke rol. De gemeente heeft in 2024 geen zicht op het verminderde electra- en gasverbruik door bedrijven en instellingen en daarmee de gerealiseerde CO₂-reductie. Het toezicht door de Omgevingsdienst op de energiebesparingsplicht schiet op dit moment nog tekort. Eind 2024 is een beperkt deel van de geïdentificeerde bedrijven en instellingen gecontroleerd. Met de werkvoorraad, gecombineerd met de beperkingen in het toezicht, lijkt het ons onwaarschijnlijk dat de Omgevingsdienst zicht krijgt op alle bedrijven en instellingen die een informatieplicht hebben en dat de Omgevingsdienst er tevens in slaagt om al deze bedrijven en instellingen voor het eind van 2025 te controleren.

Omdat de netcongestie ook de gemeente, en daarmee bedrijven en instellingen Hollands Kroon kan raken en de gemeente doelstellingen heeft voor de CO₂-reductie in 2030 heeft, doen wij de volgende aanbeveling aan de gemeenteraad:

1. Praat mee als raad en neem een positie in. We doen enkele suggesties van vragen die u met elkaar kunt bespreken: Welke kaders wilt u het college meegeven voor een volgend energiebesparingsakkoord (vanaf 2026), beschikt u over voldoende informatie om te controleren of de resultaten uit het energiebesparingsakkoord (2022-2025) zijn gerealiseerd en of de beoogde CO₂-reductie zal worden behaald, ontvangt u voldoende informatie om uw controlerende taak uit te voeren?

De Omgevingsdienst voert de toezichtstaken voor 16 gemeenten (inclusief Hollands Kroon) en de provincie Noord-Holland uit. Uit de informatie die de rekenkamers Alkmaar, Den Helder, Koggenland en wij hebben ontvangen, verwachten wij dat bovenstaande bevindingen over de Omgevingsdienst ook gelden voor de andere deelnemers. Wij doen daarom de volgende aanbevelingen aan het college:

2. Ga samen met de overige opdrachtgevers met de Omgevingsdienst het gesprek aan over wat ervoor nodig is om het toezicht door de Omgevingsdienst op orde te krijgen.
3. Ga samen met de overige opdrachtgevers met de Omgevingsdienst het gesprek aan over de periodiek te verstrekken informatie over resultaten in termen van de realisatie van de geplande activiteiten, het energiebesparingspotentieel en de gerealiseerde energie- en CO₂-reductie.
4. Informeer de raad periodiek over het toezicht en over de bijdrage aan de doelstelling om in 2030 de CO₂ gereduceerd te hebben met 49%.

Reactie college van B en W en ons nawoord

Op 8 januari 2025 hebben wij een concept van deze rekenkamerbrief voorgelegd aan de gemeente Hollands Kroon en aan de Omgevingsdienst voor feitelijk wederhoor met als doel om eventuele feitelijke onjuistheden tijdig te kunnen corrigeren en om vast te stellen dat deze rekenkamerbrief geen vertrouwelijke informatie bevat zoals in de Wet open overheid wordt bedoeld. Op 8 januari en

22 januari 2025 hebben wij de feitelijke reacties ontvangen. De Omgevingsdienst heeft op 29 januari 2025 de feitelijke reactie toegelicht en ons aanvullende informatie verstrekt. Op basis van de ontvangen feitelijke reacties hebben wij deze brief op onderdelen aangepast. Op 7 maart 2025 hebben we het college gevraagd bestuurlijk te reageren op deze rekenkamerbrief inclusief de aanbevelingen.

Op 1 april 2025 ontvingen wij deze reactie (zie bijlage 1). Het college geeft aan dat het college zich op hoofdlijnen goed kan vinden in de brief van de Rekenkamer. In de reactie schetst het college enige achtergronden en biedt verduidelijking. Het college geeft aan de komende periode aan de slag te zullen gaan met de conclusies van de Rekenkamer om in 2050 energieneutraal te zijn. In ons nawoord (zie bijlage 1) geven wij de raad nog enkele aandachtspunten mee bij de behandeling van deze brief.

Tot slot

Uiteraard lichten wij deze rekenkamerbrief nader toe als u daar prijs op stelt. Wij zullen dit afstemmen met uw raadsgriffier.

Met vriendelijke groet,
Rekenkamer Hollands Kroon
T.S. Blom

Bijlagen in deze brief:

1. Reactie van het college van burgemeester en wethouders 1 april 2025 en nawoord Rekenkamer
2. Reactie Omgevingsdienst NHN op de rekenkamerbrief

Bijlagen bij deze brief:

- a. Algemene rekenkamer, Energiebesparingsplicht 2008 – 2023. Hoge ambities onbekende resultaten, november 2024
- b. Ecorys, *Benchmark gemeenten*, augustus 2024
- c. Ecorys, *Benchmark omgevingsdiensten*, augustus 2024
- d. Ecorys, DoeMee onderzoek 2024 Energiebesparingsplicht en Informatieplicht Energiebesparing. Eindrapport voor de vereniging van Rekenkamers, augustus 2024
- e. Ecorys, Factsheet DoeMee Onderzoek 2024. Energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing. Gemeente Hollands Kroon, augustus 2024
- f. Energiebesparingsakkoord 2022-2025

Bijlage 1 Reactie van het college van burgemeester en wethouders 1 april 2025 en nawoord Rekenkamer

Wij ontvingen een rekenkamerbrief naar aanleiding van het onderzoek naar de uitvoering van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing door bedrijven. De brief gaat over het DoeMee-onderzoek door de Vereniging van Rekenkamers en aanvullend onderzoek vanuit de gemeentelijke rekenkamer. Wij danken u voor het uitgevoerde onderzoek en maken graag van de mogelijkheid gebruik om daar een reactie op te geven.

Op hoofdlijnen kunnen we ons goed vinden in de brief van de rekenkamer. Deze schetst een goed beeld van de uitvoering van het project. We schetsen graag enige achtergronden en bieden verduidelijking.

Context

We voeren een groot aantal activiteiten uit om aan het landelijke doel te voldoen dat we in 2050 zonder fossiele brandstoffen zoals aardgas verwarmen. Zoals een besparingsprogramma voor woningen, de aanpak van energiearmoede en hulp bij energiebesparing voor sportverenigingen, dorpshuizen en andere maatschappelijke organisaties. In dat kader hebben we ook meegedaan aan de mogelijkheid om bedrijven te stimuleren om te voldoen aan de landelijke energiebesparingsplicht.

Het college heeft daarom in december 2021 besloten om het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025 te ondertekenen. Daarbij is er niet voor gekozen om bedrijven direct door handhavers te laten controleren. In plaats daarvan is 'stimulerend toezicht' ingezet. Dit betekent dat bedrijven een energiescan krijgen aangeboden, waarna ze een jaar de tijd hebben om de besparingen te realiseren. In die periode handhaaft de Omgevingsdienst niet op energiebesparingsaspecten.

Uitvoering

Voor de uitvoering van het stimulerend toezicht is na een aanbesteding een externe partij ingeschakeld. Deze heeft een aantal activiteiten uitgevoerd:

- Selectie van bedrijven die onder de regeling vallen. Als basis is daarvoor het adressenbestand van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord gebruikt. Dit is aangevuld met onder andere gemeentelijke data, gegevens van de Kamer van Koophandel en openbare data. Uiteindelijk zijn ruim 1800 bedrijven onderzocht, waarvan er 300 onder de energiebesparingsplicht bleken te vallen;
- Deze bedrijven zijn benaderd en voor het grootste deel bezocht. De bedrijven kregen een energiebesparingsadvies, vastgelegd in een rapport. Deze rapporten zijn of worden met de bedrijven besproken. Desgewenst kunnen de bedrijven begeleiding krijgen bij het treffen van de maatregelen;
- Zo'n 100 bedrijven hebben inmiddels maatregelen genomen. Dat zorgt voor een besparing van 1800 ton CO₂, bijna 3 miljoen KWh elektriciteit en 120.000 m³ gas. Dit vergt bij deze bedrijven een bruto investering van bijna 4 miljoen euro. Als alle bedrijven alle geadviseerde maatregelen uitvoeren, is de besparing ongeveer het tienvoudige. In hoeverre dit gebeurt, is op dit moment nog niet te zeggen omdat diverse trajecten nog lopen.

Buiten het kader van de energiebesparingsplicht, heeft het ingeschakelde bedrijf ook scans uitgevoerd bij kantoren (in het kader van de label C verplichting) en maatschappelijk vastgoed zoals sportverenigingen en dorpshuizen. Deze onderzoeken zijn voor de bedrijven en instellingen gratis.

Het project is in nauwe samenwerking met de Omgevingsdienst en de ingeschakelde externe partij uitgevoerd, onder andere met maandelijkse voortgangsbesprekingen. Alle gegevens zijn gedeeld met de Omgevingsdienst.

Handhaving

Een vervolgstap op het stimulerend toezicht is de handhaving. De afspraak was dat bedrijven die niet meewerken aan de stimulering direct zouden worden aangemeld bij de Omgevingsdienst, zodat die kon handhaven. Er zou ook een controle plaatsvinden als de activiteiten bij een bedrijf zijn afgerond. De Omgevingsdienst heeft deze controles slechts zeer beperkt uitgevoerd. In de rekenkamerbrief geeft de Omgevingsdienst hierover uitleg. We zijn blij met de toezegging van de Omgevingsdienst dat de controles binnen een redelijke termijn alsnog worden uitgevoerd.

Data

De rekenkamer besteedt veel aandacht aan de beschikbaarheid en de kwaliteit van data. Wij vinden dat zeer terecht. Bij de uitvoering van het stimulerend toezicht is gebleken dat het een grote uitdaging is om over actuele data te kunnen beschikken. Ook constateren we dat er geen koppeling is tussen de databestanden van gemeente en Omgevingsdienst. Dit project heeft een impuls gegeven aan het zoeken naar mogelijkheden om gegevens online te delen. Daarbij speelt ook de provincie een rol, omdat dit probleem zich ook in andere gemeenten en bij andere omgevingsdiensten voordoet.

Adviezen rekenkamer

De rekenkamer geeft in haar brief een aantal adviezen. Wij gaan daar hieronder op in.

1. Praat mee als raad en neem een positie in.

Dit is weliswaar aan de raad, maar vanuit onze rol kunnen we daarbij van betekenis zijn. Dat zullen we ook doen.

2. Ga samen met de overige opdrachtgevers met de Omgevingsdienst het gesprek aan over wat ervoor nodig is om het toezicht door de Omgevingsdienst op orde te krijgen.

3. Ga samen met de overige opdrachtgevers met de Omgevingsdienst het gesprek aan over de periodiek te verstrekken informatie over resultaten in termen van de realisatie van de geplande activiteiten, het energiebesparingspotentieel en de gerealiseerde energie- en CO₂-reductie.

Deze punten nemen wij in gesprekken met de Omgevingsdienst over het uitvoeringsprogramma en de evaluatie daarvan. Op initiatief van de provincie wordt het energiebesparingsakkoord geëvalueerd. Daarbij is onder andere het databaseer onderwerp van gesprek.

4. Informeer de raad periodiek over het toezicht en over de bijdrage aan de doelstelling om in 2030 de CO₂ gereduceerd te hebben met 49%.

Wij informeren de raad onder andere in de begrotingscyclus en in memo's over de uitvoering van activiteiten. Wij zullen de informatievoorziening intensiveren, als de raad daar behoefte aan heeft.

Nawoord college

Tot besluit signaleren we dat in dit project veel tijd en energie is gestoken. Het is waardevol dat daardoor veel bedrijven goed zijn geïnformeerd over de energiebesparingsplicht en zijn gestimuleerd om aan de eisen te voldoen. Anderzijds is het de vraag of de aanpak in dit project efficiënt is geweest. Met name

doordat grote inspanningen zijn gedaan om alle bedrijven die onder de regeling vallen te selecteren en te bereiken. Bij het kleine aantal bedrijven dat veel energie gebruikt is dit zeker waardevol. Maar minder bij de meerderheid van de bedrijven waar slechts marginale besparingen mogelijk zijn. Bij een eventueel vervolg zullen we nadrukkelijk afwegen met welke aanpak we onze (ambtelijke) energie en middelen zo effectief mogelijk kunnen inzetten.

Nawoord Rekenkamer

De Rekenkamer dankt het college van B en W voor de waardering die het uitspreekt voor het rekenkameronderzoek. Het college geeft aan de komende periode aan de slag te gaan met de conclusies en aanbevelingen. In reactie op de aanbevelingen (nummer 2 en 3) om met de Omgevingsdienst en de andere deelnemers van de Omgevingsdienst in gesprek te gaan over het toezicht en de informatievoorziening, geeft het college aan in gesprek te zullen gaan met de Omgevingsdienst. We willen benadrukken dat het van belang is om dit gesprek gezamenlijk met de andere deelnemers te voeren. Het is voor Hollands Kroon en de Omgevingsdienst inefficiënt als alleen het toezicht en de informatievoorziening voor Hollands Kroon aangepast zal worden.

Wij willen benadrukken dat overheden de beginselplicht tot handhaven hebben. Als overtreders zelden een waarschuwing krijgen of worden beboet dan is de corrigerende werking van toezicht en handhaving voor het naleven van regels beperkt.

Bijlage 2 Reactie Omgevingsdienst NHN op de rekenkamerbrief

Deze bijlage bevat de door de Omgevingsdienst ervaren knelpunten bij het uitvoeren van toezicht en de ontwikkelingen die de Omgevingsdienst de komende jaren verwachten die van invloed zullen zijn op de uitvoering van het toezicht op de energiebesparingsplicht. Wij hebben met de Omgevingsdienst afgesproken de door hen aangeleverde tekst te citeren.

Inleiding

Als belangrijkste reden waarom de informatie (soms) ontbreekt geven de omgevingsdiensten aan dat zij geen inzicht hebben in energieverbruiksgegevens van bedrijven. Een andere reden die door omgevingsdiensten wordt genoemd is dat toezicht een momentopname is. Er zit verloop in het energieverbruik van bedrijven en het verbruik wordt ook beïnvloedt door verduurzamingsmaatregelen die bedrijven nemen. Hierdoor kan een bedrijf dat eerder onder de energiebesparingsplicht viel, nu niet meer verplicht zijn of andersom.¹⁰

Een belangrijk knelpunt in toezicht en handhaving is de complexe wet- en regelgeving, waardoor het veel tijd kost de juiste mensen bij omgevingsdiensten te vinden en op te leiden. Energiecontroles zijn een veel technischere variant van toezicht dan de gemiddelde toezichthouder gewend is uit te voeren. Bovendien zijn de gesprekspartners (bedrijven) vaak ook niet in staat technische vragen te beantwoorden. De huidige krapte op de arbeidsmarkt maakt het extra moeilijk de juiste mensen bij omgevingsdiensten te vinden en te behouden. Als laatste gaf een aantal omgevingsdiensten tijdens de focusgroep aan dat er veel energie verloren gaat in de papieren werkelijkheid van de informatieplicht.¹¹

Tot op heden is het niet mogelijk om energiegegevens van netbeheerders in te zien of om deze gegevens te vorderen. Hier komt verandering in met de toevoeging van artikel 18.25a in de Omgevingswet. Via dit artikel krijgt het bevoegd gezag toegang tot energieverbruiksgegevens via netbeheerders. Wanneer dit artikel in werking treedt is nog onbekend. De wet is volgens het wetgevingsprogramma van voorjaar 2024 'in voorbereiding'.¹²

Ervaren knelpunten in het toezicht

“De Omgevingsdienst onderschrijft bovenstaande knelpunten met toevoeging dat het vinden en behouden van de juiste mensen betrekking heeft op zowel de inhoudelijk toezichthouders als op de operationele ondersteuning (zoals teamleiders en proces en databeheerders).

Daarnaast kan worden toegevoegd dat de dataverwerking nog steeds een grote uitdaging is en dat voor de komende jaren ook zal blijven. Dat is een gevolg van de steeds toenemende vraag naar nieuwe data (a.g.v. van bijvoorbeeld de zeer verschillende verantwoordingsverplichtingen van de diverse financiële regelingen, veranderingen in wetgeving en landelijk afspraken rond doelgroepen zoals de portefeuilleaanpak) in combinatie met de transitie naar nieuwe systemen en het gebruik van verschillende systemen bij de betrokken organisaties (zoals collega-omgevingsdiensten en de provincie).

Wij verwijzen hierbij ook naar de landelijke Werkgroep Dataverwerking Energiebesparing ODNL. OD NHN neemt daaraan deel. De werkgroep komt naar verwachting medio januari/februari 2025 met een advies.

¹⁰ Eindrapport voor de vereniging van Rekenkamers, augustus 2024, p. 39.

¹¹ Eindrapport voor de vereniging van Rekenkamers, augustus 2024, p. 8, 56. 57.

¹² Eindrapport voor de vereniging van Rekenkamers, augustus 2024, p. 55.

Data worden steeds belangrijker in het VTH-stelsel. In 2022 is een aanvraag van de OD NHN voor 2 data-analisten helaas afgewezen door het AB.

Toelichting m.b.t. datavraag en -registratie.

De energiebesparingsplicht is in de VTH-uitvoering een relatief nieuwe prioriteit. Zeker met de versnelling van het toezicht vanaf 2022 heeft dit in korte tijd geleid tot veel ontwikkelingen, veranderingen in de wetgeving en een sterk toenemende datavraag.

In de periode 2017 – 2018 heeft de energiebesparingsplicht aandacht gekregen, deels d.m.v. projectmatige controles bij enkele branches, deels als onderdeel van de reguliere integrale milieucontrole. De informatieplicht bestond nog niet. Gegevens van energieverbruiken zijn maar beperkt beschikbaar uit de (geconverteerde) data uit die periode. Wel kunnen desgevraagd de betreffende zaken handmatig worden geopend om de gegevens uit de bezoekverslagen te halen. Dit vraagt natuurlijk wel administratieve inzet. Indien gewenst kunnen wij een inschatting maken van de benodigde inzet.

Vanaf 2019 geldt de 4-jaarlijkse informatieplicht (bedrijven met een energieverbruik boven de drempelwaarde moeten elke 4 jaar een rapportage indienen). Data halen wij uit het e-loket informatieplicht.

In de periode 2019-2022 vonden er ook controles op de energiebesparingsplicht plaats binnen de reguliere integrale milieucontroles. Deze zijn zoals gezegd slechts handmatig uit de afzonderlijke zaken te halen. Met ingang van 2024 is ervoor gekozen het energietoezicht alleen door specialist toezichthouders uit te laten voeren om de kwaliteit te borgen; de controles werden na de ingrijpende wetwijziging en doelgroep uitbreiding van 2023 steeds complexer.

In de periode 2020-2023 wordt toezicht ook uitgevoerd met de middelen uit de VUE-regeling (rijks subsidie). Dit toezicht werd verplicht uitgevoerd door externe partijen. Data zijn maar deels beschikbaar in de systemen (alleen voor 2023) en deels vanuit de Prestatieverklaringen van de externe bureaus; data zijn hier eventueel handmatig uit te halen.

In de periode 2022-2026 wordt het toezicht uitgevoerd met middelen uit de SPUKthe- en EBA-regeling. Ten behoeve hiervan hebben wij in 2022 de zogenaamde basislijst samengesteld waarin een aantal bronbestanden (o.a. het e-loket informatieplicht, het eigen bedrijvenbestand en een landelijke lijst met geschatte energieverbruiken) is samengevoegd tot één lijst met informatieplichtige of potentieel informatieplichtige bedrijven. Deze basislijst actualiseren wij met gegevens die wij van gemeenten krijgen. Vanaf 2022 zijn voor de controles aparte EML-zaken aangemaakt in het centrale systeem omdat de energie-controles steeds complexer en tijdrovender werden en een steeds groter tijdsbeslag legden op de integrale milieucontroles. Door het aanmaken van aparte EML-zaken kunnen wij dit tijdsbeslag beter in beeld brengen.

Vanaf 2023 wordt bevindingen bij EML-controles deels geregistreerd in een MSforms-formulier. Hiermee kunnen wij wel voldoen aan de zeer diverse verantwoordingsverplichtingen uit de diverse bijdrageregelingen (VUE, Spukthe en EBA). Op dat moment bestaande systemen konden niet worden aangepast aan de nieuw eisen vanwege de transitie naar een nieuw centraal systeem; het bestaande centrale systeem (Green Valley) werd niet meer aangepast en het nieuwe systeem (Openwave) moest nog worden ingericht.

Op dit moment is het nieuwe centrale systeem Openwave nog niet geheel ingericht op toezicht energiebesparingsplicht; gesprekken hierover lopen met o.a. de landelijke Gebruikersgroep Openwave.

Met ingang van januari 2025 maken we gebruik van Digitale Checklists; daarmee is een eenduidige registratie van het energietoezicht in combinatie met Openwave gerealiseerd.

Ook wordt gestreefd naar het converteren van alle bekende oude data (uit de conversiebestanden van het oude systeem, de basislijst, het MSforms en het eLoket) naar Openwave.

In Q4 2024, met verder uitwerking in Q1 2025, zijn wij gestart met acties speciaal gericht op het toezicht Informatieplicht. Hiermee krijgen wij 1) meer inzicht in de energieverbruiken en 2) dwingen wij het indienen van rapportages in et e-loket af bij de bedrijven die dat nog niet hebben gedaan. Aanleiding voor deze acties is dat het naleef percentage Informatieplicht laag blijft: landelijk rond de 45 %, in NHN heeft ook slechts 50 % van de bedrijven uit de 1e ronde (2019) zich gemeld voor de 2de ronde (2023). Ook laat het Besluit Datadeling Netbeheerders, naar herhaaldelijk uitstel, nog steeds op zich wachten.

In 2025 gaan wij een aantal controles geclusterd uitvoeren. Op dit moment zijn gemalen (i.o.m. waterschap) en GGZ-instellingen (i.o.m. GGZ NHH) in beeld. Insteek is daarbij om niet alle locaties fysiek voor een controle te bezoeken maar een andere, efficiënte wijze van toezicht houden bij gelijksoortige bedrijven. De onderzoeksplichtige bedrijven kennen ook een op maat gemaakt controletraject, aansluitend bij de landelijke aanpak vanuit ODNL. Ook zijn er de landelijke afspraken voor de portefeuilleaanpak-bedrijven en defensie. Al deze verschillende werkwijzen leiden ook tot uitdagingen op het gebied van dataregistratie.

Naar verwachting is eind 2025 het Besluit Datadeling Netbeheerders van kracht. Daarmee kunnen omgevingsdiensten data over energieverbruik opvragen bij netbeheerders of andere meetverantwoordelijke partijen (denk aan warmtenetten). ODNL heeft echter al opgemerkt dat daarmee de juiste data (de energieverbruiken van bedrijven) nog niet direct binnen zijn. De technische data-aanvraag door omgevingsdiensten én wijze van binnenhalen én registratie moet nog worden uitgewerkt.

De versnippering in activiteiten en omschrijvingen als gevolg van de historische ontwikkelingen in wetgeving en ambities binnen het taakveld energiebesparing leiden tot veel misverstanden.

Op dit moment wordt er gewerkt aan een totaaloverzicht om de (nu bekende) datavraag en de wijze van registratie en selectie uit de diverse systemen inzichtelijk te maken. Dit overzicht is in Q1 2025 beschikbaar.

Bij de rapportages in 2025 wordt meer aandacht besteed aan het inzichtelijk maken van het totaal aan verschillende controle activiteiten, gefinancierd met de verschillend.”